

MAANDBLAD VOOR ACCOUNTANCY EN BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

ONDER REDACTIE VAN: R. A. DIJKER, G. P. J. HOGEWEG, PROF. TH. LIMPERG JR., A. NIERHOFF EN H. R. REDER.

RUBRIEK REDACTEUREN: UIT EN VOOR DE PRAKTIJK: ABR. MEY EN JAMES POLAK; LITERATUUR: G. J. JACOBS EN J. KOSTER; BESLECHTE
GESCHILLEN: Mr. A. E. J. NYSINGH; — UIT HET BUITENLAND: JAC. H. KRAMER — EFFICIËNTIE: L. POLAK

MEDEWERKERS: TH. ANDRIES, H. J. VAN ARKEL, PROF. Mr. Dr. H. W. C. BORDEWIJK, J. P. CROIN, Mr. P. J. DAM, E. VANDIEN, TH. A. DYRBYE JR.,
W. H. ELLES, G. W. FRESE, Dr. W. J. HARTMANN, LEONARD JACOBS, S. KONIJN, R. KUIJPER, J. PAARDEKOOPER, PROF. Dr. N. J. POLAK,
J. C. SPANGENBERG, J. E. SPINOSA CATTELA, J. F. STARKE, Dr. A. STERNHEIM, PROF. J. G. CH. VOLMER

SECRETARIS DER REDACTIE - C. VERWEY

TESSELSCHADESTR. 15 - AMSTERDAM, TEL. 26600

UITGEVER: J. MUUSSES - PURMEREND

TELEFOON 77

GIRO No. 15062

DE COPIE VAN INGEZONDEN BIJDAGEN WORDT NIET TERUGGE-
GEVEN. - NADruk IS GEOORLOOFD, ZOO DE BRON WORDT GE-
NOEMD. - BOEKEN TER RECENSIE EN ALLE ANDERE STUKKEN
VOOR DE REDACTIE ZENDE MEN AAN DEN SECRETARIS.

VERSCHEIJNT MAANDELIJKS, BEHALVE IN DE MAAND AUGUSTUS.
ABONNEMENT PER JAAR F 10 —, FRANCO PER POST F 10.24. BUITEN-
LAND F 10.60. MEN ABONNEERT ZICH VOOR DEN GEHEELEN
JAARGANG

INHOUD

De nieuwe docenten aan de Handelshoogeschool . . .	Blz. 33
De algemeene Inrichtingsleer en haar plaats onder de Handelswetenschappen . . .	33
door S. Wijnberg	
Der Begriff der Internationalität des Accountantswesens und ihre Bedeutung im Accountantspraxis . . .	36
door Yasutaro Hirai	
Fiscaliteiten . . .	39
door J. H. Hageman	
Voorraadopneming en verantwoordelijkheid . . .	42
door K. C. Sluyter	
Efficiëntie . . .	43
Red. L. Polak	
Fraude door middel van Telmachines — Externe en interne investigations	
Uit en voor de praktijk . . .	44
Red. Abr. Mey en James Polak	
Opgave No. 24 (Antwoord op een aanstellingsschrijven als accountant eener N.V.) — Uitwerking en beoor- deeling opgave No. 21 (Schema voor de controle eener fabriek van kunstnijverheidsproducten) — Uitwerking en beoordeling opgave No. 22 (Verrekening zaag- loon en afval in kostprijs)	
Een belangrijk arrest van den Hoogen Raad inzake de zakelijke belasting op het bedrijf . . .	47
De verantwoordelijkheid van den Accountant . . .	48
Mededeeling waarvan plaatsing werd verzocht . . .	48
Lezingen namens de Amsterdamsche Vereeniging van Assistenten van het Ned. Inst. v. Accountants	

DE NIEUWE DOCENTEN AAN DE HANDELS- HOOGESCHOOL

Dezer dagen zijn aan de Handelshoogeschool te Rotterdam twee benoemingen geschied, die voor de lezers van ons blad van bijzondere beteekenis zijn.

Het lid onzer Redactie-Commissie, de heer R. A. Dijk, Accountant, Lid van het Nederlandsch Instituut van Accountants, werd tot Lector in de Rekeningwetenschap benoemd.

Zijn mede-redacteuren wenschen hem met de in de gedane keuze liggende onderscheiding van harte geluk; zij is welverdiend. De benoemde was gedurende vele jaren cursusleider voor den Haag en Rotterdam voor bovengenoemd Instituut, voor hetzelfde vak, dat daar „Accountancy” wordt genoemd en wij klappen niet uit de school, indien wij vertellen wat wij weten: dat hij in die hoedanigheid zeer werd en wordt gewaardeerd, zoowel door zijn collega's als door de studeerenden, en om zijn kunde, en om zijn paedagogische gaven en om zijn onvermoeide werkzaamheid.

Daarbij bezit de benoemde in hooge mate juist datgene, wat in den docent, zal hij het oor van zijn gehoor hebben, onmisbaar is: spontaniteit, een open oor voor anderer meening en een groote wetenschappelijke oprechtheid.

Het voorgaande sluit echter in, dat wij de benoeming ook voor de School een gelukwensch waard achten. Zij mag het op prijs stellen, dat een man uit de praktijk, van de hoedanigheid van den heer Dijk, zich bereid verklaarde, om haar — om de studeerende jeugd der school — met zijn gaven te dienen. De uitkomsten van haar onderwijs kunnen er slechts door winnen, als zij krachten vindt, die, theoretisch onderlegd, ook geschoold zijn in de praktijk.

Tegelijkertijd werd Dr. Ir. J. Goudriaan benoemd tot buitengewoon hoogleeraar in de bedrijfsleer, in het bijzonder in de organisatie van de onderneming. Ook over deze keuze verheugen wij ons, omdat de benoemde iemand is, die in zijn publicaties bewezen heeft, een man van wetenschap te zijn, niet alleen op het gebied van de techniek, maar ook op dat van de economie. Dat hij daarenboven een ingenieursopleiding genoot en ervaring opdeed in de praktijk zal aan zijn onderwijs in het onderdeel der bedrijfshuishoudkunde, dat hem in het bijzonder is toegedacht, ongetwijfeld in hooge mate ten goede komen.

DE ALGEMEENE INRICHTINGSLEER EN HAAR PLAATS ONDER DE HANDELSWETENSCHAPPEN

Elk jong studievak, dus ook de accountancy — onder welke naam verschillende onderdeelen samengevat worden — lijdt in den aanvang zijner ontwikkeling aan onbepaaldheid van het

erdoor bestudeerde terrein. Vooral ten opzichte van een enkel onderdeel dezer leerstof, de z.g. inrichtingsleer, doet zich dit bezwaar zeer sterk gevoelen, waardoor de moeilijkheden om voldoende kennis omtrent dit vak machtig te worden, voor studerende voor accountantsexamens, vooral voor hen, die niet in de school van de praktijk tot volle rijping geraken, zeer vergroot worden. Op dit euvel wijst o.a. Prof. N. Polak in zijn rede, gehouden op den 14en Accountantsdag van het Ned. Instituut van Accountants, waarin hij zich tot taak stelt de vraag te beantwoorden of een algemeene inrichtingsleer mogelijk is.*

Het belang, dat m.i. aan een juiste afbakening van het door de inrichtingsleer bestreken gebied gehecht moet worden, geeft me aanleiding in dit artikel een poging te doen de aard der leerstof dezer leer te bepalen en aan te geven, welke haar plaats is onder de andere voor den accountant van belang zijnde handelswetenschappen. Temeer voel ik me tot dit vraagstuk aangehouden, waar naar mijne meening de genoemde rede van Prof. Polak geen bevredigende omschrijving van dit leervak als conclusie vond en ook van andere zijde een definieering als „leer” mij onbekend is. Het dichtst hiertoe nadert nog een omschrijving van Mr. Heirness in een rede, opgenomen in de Accountant van Mei 1909, hoewel ook deze de toepassing van de leer met de leer zelve verward.

Haar ontstaan dankt de inrichtingsleer aan de steeds dieper gevoelde noodzakelijkheid van rekeningvoering, die, gebezigd als hulpmiddel voor het herinneringsvermogen, in den aanvang harer ontwikkeling geen ander doel beoogde dan mogelijkheid te bieden tot het geven eener eenvoudige verantwoording van gevoerd beheer, alsmede het vastleggen van de vermogensrechtelijke verhoudingen tot derden. In dit stadium viel het zwaartepunt der rekeningvoering in de hulpboeken en het grootboek de z.g. boekhouding; volstaan kon toen dan ook worden, met de kennis der beginselen, volgens welke deze rekeningvoering gehouden werd dus van het boekhouden. Echter breidden de ondernemingen zich op ongedachte wijze uit en met deze uitbreiding gepaard ging zoowel een vergroting der moeilijkheden, die zich voordoen bij de beoordeeling der wijze waarop de vereischte gegevens verkregen moeten worden, alsook een strenger worden der eischen, die aan de juistheid van het *judicium over de betrouwbaarheid dier gegevens gesteld worden***). Tevens wenschte men uit de verzamelde gegevens conclusie's, voor het beheer der onderneming van belang, te kunnen trekken, waardoor ook de vraag welke gegevens verzameld en hoe ze gegroepeerd moeten worden groote urgentie verkreeg.

Een analoog groeiproces hebben we kunnen zien in de ontwikkeling der economie. Waren tot het einde der Middeleeuwen de economische verschijnselen dermate eenvoudig, dat niemand eraan dacht een speciaal leervak ter bestudering hiervan in het leven te roepen, de meerdere gecompliceerdheid van het economisch leven na dien tijd deed geleidelijk de behoefte gevoelen om de oorzaken van bepaalde verschijnselen vast te stellen, aldus leidend tot ontstaan en opkomst van de wetenschap „economie”.

Zoo ook hier: de uitbreiding der ondernemingen had tot gevolg, dat aan de rekeningvoering nieuwe eischen gesteld werden, die tot vierderlei problemen voerden, liggend in gebieden, waar

aan men tot nu toe òf weinig òf met ander oogmerk aandacht geschonken had, te weten:

- welke gegevens moeten verzameld worden?
- hoe kunnen ze verkregen worden?
- hoe kunnen waarborgen voor hun juistheid geschapen worden?
- hoe moeten ze gegroepeerd en verwerkt worden, opdat er conclusies over het beheer der onderneming uit getrokken kunnen worden?

Op soortgelijke wijze beïnvloeden deze problemen nu de administratieve organisatie's der verschillende productiehuishoudingen. De uitbreiding dezer huishoudingen toch had zich voltrokken door middel van een interne arbeidssplitsing, waardoor bepaalde groepen van werkzaamheden binnen de onderneming, samengevat, onder één leiding vereenigd, als semi-zelfstandige organisatie's naar voren traden. Inkoop-, loon-, magazijn-, verkoop- en andere *afdeelingen* deden in de verschillende ondernemingen haar intrede, terwijl binnen deze groepen nog weer een persoonlijke scheiding van bevoegdheden plaats vond, die tot een meer of minder scherp omschreven verantwoordelijkheid voerde.

Voor ieder dezer groepen rezen de hierboven genoemde problemen bij de administratieve organisatie, waarbij het antwoord op één der opgaven weer dikwijls beïnvloed werd door dat der andere. Nemen we als voorbeeld de onder a genoemde vraag voor de loonafdeeling.

Welke gegevens moet deze afdeling verschaffen?

Bij de behandeling dezer vraag moeten we in de eerste plaats opmerken, dat ook de moderne loontechniek haar invloed op de administratie uitoefent, daar ze het aantal noodwendige gegevens vermeerderd. Ook andere bedrijfs-economische vragen doen hun invloed gelden. Een efficiënt beheer eischt, dat overal waar in de onderneming waarden opgeofferd worden het effect zooveel mogelijk er naast worde gesteld, zoodat dit ook voor de loonsopoffering van toepassing is (zie ook vraag d). Dieper inzicht in de wezenskenmerken der winstoorzaken stelde de noodzakelijkheid op den voorgrond de factor wisselende bedrijfsdrukke in de, uit de administratie verkregen resultaten tot uitdrukking te brengen, hetgeen ook voor de hier gestelde vraag haar consequentie's meebrengt.

Stellen we nu de vraag b in verband met den onder c gepostuleerden eisch voor de loonafdeeling aan de orde.

Apriori zijn meerdere wijzen van verzameling, die rekening met punt c houden mogelijk, echter zullen sommige direct verworpen moeten worden, doordat de aard der werkzaamheden, het intellect der betreffende employé's en andere redenen deze uitsluiten. Bovendien echter dient de betrouwbaarheid zooveel mogelijk intern verzekerd te zijn. Een belangrijk gevolg van dezen eisch, het in de litteratuur bekende begrip *interne contrôle* verschijnt zoo als een *zuiver organisatorische kwestie*; deze sluit in zich aantekening van eenzelfde feit door twee van elkaar onafhankelijke organen, terwijl beider uitkomsten met elkaar in verband gebracht moeten worden. Vanuit ons gezichtspunt beschouwd is de interne contrôle dus op te vatten als één der mogelijke in punt c gepostuleerde waarborgen. Ten opzichte van de hier genoemde gegevens kan deze interne contrôle b.v. gezocht worden in noteering van den loonfactor door arbeider en baas, baas en tijdschrijver, arbeider en tijdschrijver, terwijl indien verband gelegd is tusschen loon en arbeidsprestatie, de noteering van den employé, die het arbeidsstuk ontvangt ingeschakeld kan worden, alles natuurlijk onder inachtneming van uit andere gronden gewenschte noteeringswijze.

Tenslotte de vraag tot welke conclusie's punt d leidt, wat betreft loonafdeeling. Wat de groepeerings betreft kunnen we in hoofdzaak verwijzen naar het onder c behandelde, terwijl we

*) Opgenomen in Accountancy Jan. 1923.

**) Natuurlijk werd vroeger evenals thans aan de *betrouwbaarheid der gegevens* 'n even strenge eisch gesteld n.l. (ideale) volkomen juistheid; slechts in de eischen, die gesteld worden aan *ons oordeel* over die betrouwbaarheid is men strenger geworden, sinds dat oordeel (door het ingewikkelder worden der bedrijven) met grooter moeite gevormd wordt. Men dient dit ook te bedenken als in het volgende kortheids-halve van de „eischen aan de juistheid der gegevens te stellen” gesproken wordt.

met de vraag, hoe de gegevens verwerkt moeten worden meer het terrein der boekhouding naderen. Ook hier doet punt c z'n invloed gelden, zoo blijft de eisch van interne controle van kracht.

Het bovenstaande moge voldoende zijn om aan een enkel voorbeeld te doen inzien, dat aan de inrichtingsleer als taak toevalt de opstelling en beantwoording van problemen als de hier behandelde, waaruit als definitie volgt:

De algemeene inrichtingsleer bestudeert *volgens welke* algemeene *richtlijnen* de administratieve organisatie van de ondernemingen opgebouwd is en *hoe deze* richtlijnen de administratieve organisatie's dezer huishoudingen beïnvloeden.

Haar methode is eenzijdig inductief, daar zij van het bijzondere, de verschillende bestaande administratieve organisatie's, poogt te komen tot het algemeene, de algemeene principes volgens welke deze organisatie's opgebouwd zijn; anderzijds is het deductieve karakter haar niet geheel te onzeggen, daar zoowel in die bestaande adm. org. alsook in de historische voorlooper der inrichtingsleer (de rekeningvoering) het deductieve element in den vorm van algemeene vooronderstelde grondideeën als: groepeerings, betrouwbaarheids- en controle-eischen etc. in zekere mate aanwezig is.

Haar ideaal moet zijn een langs inductie gevonden stellingencomplex te bezitten, dat het mogelijk maakt in een speciale onderneming door deductie de bijzondere organisatie van dat bedrijf uit te stippelen.

Als we zoo gekomen zijn tot een opbouw van de leer der administratieve organisatie is de taak van het leervak nog niet uitgeput. De algemeene principes, volgens welke ze opgebouwd wordt en de wijze waarop deze in de verschillende ondernemingen hare toepassing vinden, kunnen in een speciaal deel nader uitgewerkt worden. Hierin zullen behandeld moeten worden de kenmerken van den administratieve opbouw van de verschillende bedrijfsgroepen om tenslotte te komen tot een bespreking der voorkomende afwijkingen bezien in het licht van de algemeene gezichtspunten.

Ter verduidelijking van het in de definitie ingeslopen, trouwens ook ter andere plaatse in dit opstel gebruikte begrip „administratieve organisatie” acht ik een kleine uitweiding noodzakelijk. We zagen dat de inrichtingsleer zich niet alleen afvraagt welke gegevens verzameld moeten worden, doch ook hoe ze verzameld moeten worden, opdat o.m. aan den eisch van interne controle zooveel mogelijk voldaan worde. Deze laatste eisch nu is, gelijk we reeds uiteenzetten een kwestie van uitsluitend organisatorischen aard en wel ééne van werkverdeling op administratief terrein. Zij nu gaf aan de inrichtingsleer haar speciaal karakter en biedt tevens den sleutel voor de kwestie van het verschil tussehen boekhouden en inrichtingsleer.

Het boekhouden wordt in ons systeem een onderdeel, dat uit de verschillende genoemde problemen voortvloeit, d.w.z. niet meer dan een apparaat in handen van hem, die de administratieve inrichting van een onderneming opbouwt. Waar nu de naam „leer der administratieve organisatie” duidelijker op de organisatorische functie van de hier aan de orde gestelde leer wijst, deze functie bovendien als kenmerkend voor den aard van het leervak beschouwd mag worden, komt mij die naam juist voor dan inrichtingsleer, weshalve ik dit begrip in de definitie inschakelde.

Gaan we nu over tot de bepaling van de plaats der leer der

administratieve organisatie in het gebouw der handelswetenschappen en letten we daarbij voorhands speciaal op het verband tussehen deze leer en de accountantcontrole. In Hollandse vakkringen wordt het doel der accountantcontrole gemeenlijk gezien in de vaststelling van de juistheid van een administratief verantwoordingsstuk; zoodoende blijkt dus van een verbonden zijn met de leer der administratieve organisatie niets. Wel wordt de vraag behandeld wat de beteekenis is der interne controle en hoe hare werking, doch, daar gelijk aangetoond, de interne controle een principe van de hier behandelde leer vertegenwoordigt, wordt hiermede eenvoudig een deel der leerstof van de leer der administratieve organisatie tot de controleleer getrokken. Enkele uitingen echter, waarbij de nadruk gelegd wordt op de organisatorische functie van de controle, wijzen er op, dat ook hier de mogelijkheid van een verband erkend wordt. Ook Dr. Gerstner* wijdt als onderdeel van de controleleer aan de controle van de organisatie een apart hoofdstuk, nadat hij vooraf eigenlijk de controle van de onderdeelen der geheele organisatie behandeld heeft. Hierop aansluitend wordt het mogelijk de accountantcontrole te zien als een onderdeel van de administratieve inrichting, dat voortvloeit uit den onder e gepostuleerden eisch omtrent de betrouwbaarheid der gegevens. Zoodoende wordt de functie van de accountantcontrole eigenlijk een supervisie van een bestaande administratieve organisatie naar het voldoen aan de principes, die eraan ten grondslag moeten liggen en de uitvoering dezer principes. Tegelijk vloeit uit deze controle een oordeel voort over de juistheid van het verkregen cijfermateriaal. De accountantcontrole wordt dan een onderdeel der administratieve inrichting, uitgeoefend volgens een bepaalde methode -- behandeld in de controleleer -- met als conclusie een oordeel over het verkregen cijfermateriaal. De vraag, welke vakkringen verdeeld houdt, in hoeverre op interne controle gesteund mag worden, wordt dan verplaatst tot een vraag naar de meer of mindere verdoorgevoerdheid, waarmee de juistheid van werking een bepaalde organisatie onderzocht moet worden.

Hoe nu de leer der administratieve organisatie zelf in het systeem der handelswetenschappen onder te brengen?

Zoals we reeds eerder opmerkten is een subordineerend verband met het boekhouden in dien zin aanwezig, dat het boekhouden als een specialistisch instrument van de administratieve organisatie is te beschouwen, zoodat we in die richting niet behoeven te zoeken. Wel zagen we, dat de organisatorische functie een belangrijke plaats in het leervak innam. Zoals nu bekend behooren de algemeene vragen, die rijzen in verband met de organisatie der onderneming tot het gebied der bedrijfshuishoudkunde. De leer der administratieve organisatie kan nu opgevat worden als een leer, die haar studieterrain in een bepaalde richting van de geheele organisatie der onderneming zoekt, als onderdeel dus van genoemde bedrijfshuishoudkunde, waarmee trouwens ook voor hen, die 'n afwijkend oordeel over de classificatie mochten hebben de aanrakingspunten vele zijn. De conclusies door de bedrijfseconomie gevonden voor het beheer der onderneming stellen hare eischen aan de comptable inrichting der onderneming. Hare opvattingen omtrent de algemeene organisatie doen zulks niet minder. Wij zagen hoe dit het geval was met de moderne loontechniek. Echter ook de algemeene organisatievragen, de groote principes, volgens welke het beheer ingericht moet zijn, beïnvloeden op meerdere punten de comptable inrichting, zoowel ten aanzien van de noodige gegevens, de wijze van verzameling, als wel hare groepeerings.

Onze conclusie kan dus zijn, dat de inrichtingsleer, beter genoemd leer der administratieve organisatie, die zich van een

*) Revisionstechnik.

eigen taak in het bedrijfsleven heeft te kwijten, deze taak vervult met behulp van de kennis van het boekhouden en zoo noodig de accountantcontrole. Haar taak is vooral organisatorisch, als hoedanig ze een onderdeel vormt van de bedrijfseconomie, welke conclusies ze zooveel mogelijk tot geldigheid tracht te brengen.

S. WIJNBERG.

DER BEGRIFF DER INTERNATIONALITÄT DES ACCOUNTANTSWESENS UND IHRE BEDEUTUNG IM ACCOUNTANTSPRAXIS

Inhaltsverzeichnis:

- Zum Geleit.
- I. Das Problem.
 - II. Das Bedürfnis der internationalen Ausübung der Accountantspraxis.
 - III. Die internationale Frage.
 - IV. Die Praxis des Accountantsgeschäftes im Ausland.
 - V. Ausländische Accountants im eigenen Land.
 - VI. Die übrigen Fälle der Notwendigkeit der Internationalität.
 - VII. Lösungen.
 - VIII. Nachwort.

Zum Geleit

Der Zweck des Accountantswesens¹⁾ ist sowohl die Rationalität eines Wirtschaftskreises z.B. eines Landes wie auch die Produktivität eines einzelnen Betriebes zu erhöhen. Daher führt die Internationalität des Accountantswesens zur Rationalisierung der Weltwirtschaft.

Ich habe immer mit grossem Interesse diesen Beruf verfolgt. Da ich Gelegenheit habe, in verschiedenen europäischen und amerikanischen Ländern zu reisen, habe ich auch das Accountantswesen vieler Länder beobachtet und fand das System und die praktische Durchführung des Systems in den einzelnen Ländern sehr verschieden. Ich glaube deshalb, dass es notwendig ist, die Accountantswesen der verschiedenen Staaten einander näher zu bringen. Aber auch vom Standpunkt der Praxis aus gesehen ist das Streben nach der Internationalität in manchen Fällen wichtig, denn die Verschiedenheit wirkt sehr oft hemmend nicht nur für diesen speziellen Beruf sondern auch für den gesamten Wirtschaftskreis.

Man schätzt die Zahl der Accountants in Grossbritannien auf etwa 40.000; wenn man die Accountants in allen übrigen Ländern zusammenzählt, ergibt sich vielleicht die doppelte Zahl wie in Grossbritannien. In letzter Zeit dagegen hat die Zahl der Accountants in manchen Ländern rasch zugenommen. Eine ideale Systematisierung des Accountantswesens in den einzelnen Ländern wäre sehr wünschenswert, aber zugleich wäre auch die zweckmässige internationale Verbindung des Systems notwendig. Nur von dem Berufsstandpunkt aus gesehen, betrifft das Accountantswesen das Leben sehr vieler

¹⁾ Accountant heisst auf deutsch: Bücherrevisor. Das Wort Bücherrevisor trifft jedoch nicht ganz zu. Ich habe deshalb, um die Bedeutung klarer zu machen, das Wort „Verrechnungssachverständiger“ gebraucht. (Vergl. Hirai: „Nippon Kaikeishi Kai“ in der Zeitschrift d. Verbandes Deutscher Bücherrevisoren 19. Jahrg. No. 5 Leipzig, März 1923). Wenn man den Beruf aber noch näher bezeichnen wollte, könnte man den Ausdruck Betriebsberater oder sogar Wirtschaftsberater verwenden. (Vergl. F. Schmidt, Ausbildung & Berufsentwicklung usw. in der Zeitschrift des V. d. B. 19. Jahrgang 12. Heft 1923).

Menschen, vom höheren Standpunkt aber auch das Bestehen einer ungeheuren Zahl von Unternehmungen, das in ihnen investierten Kapitals und der darin tätigen Menschen, d.h. es betrifft alle Wirtschaftskreise. Deshalb ist die Rationalisierung des Accountantswesens sehr notwendig und bisher leider ziemlich wenig beachtet worden.

I. KAPITEL

Das Problem

Mit dem Ausdruck Internationalität des Accountantswesens würde ich die Zusammenhänge des Accountantswesens in den verschiedenen Ländern²⁾ bezeichnen, sowohl was das System betrifft, wie auch bezüglich der Durchführung in der Praxis. Mit anderen Worten: es sind zwei Seiten zu betrachten und zwar

1. wie werden anerkannte Accountants in anderen Ländern behandelt;
2. wie kann man den Beruf eines Bücherrevisors in einem fremden Lande oder in mehreren Ländern ausüben bzw. wie soll man die Bücherrevisoren anderer Länder im eigenen Land behandeln?

Von einem anderen Standpunkt aus gesehen zerfällt unser Thema in zwei verschiedene Teile und zwar:

1. in die Frage, deren Lösung auf gesetzlichem oder sozialem Wege notwendig ist; es ist dies eine öffentliche Frage.
2. in eine mehr betriebswirtschaftliche Frage, die in der Praxis durch die Technik der Betriebsführung entsteht.

Der heutige Zustand und die Durchführung des Accountantswesens in den einzelnen Ländern ist sehr verschieden und das Problem der Internationalität kommt deshalb in zahlreichen Formen vor. Da die Accountantsfrage immer mit den sozialen, politischen oder wirtschaftlichen Verhältnissen zusammenhängt, ist die Bedeutung und die Notwendigkeit der Lösung dieser Frage in den einzelnen Ländern ganz verschieden, obwohl man alle diese Beziehungen unter die Gesamtbezeichnung der Internationalität des Accountantswesens zusammen fassen kann.

Eine Art der konkreten Lösung habe ich in einem Aufsatz vorgeschlagen, und zwar die gegenseitige Anerkennung der Mitgliedschaft in verschiedenen Verbänden³⁾. In vorliegendem Aufsatz soll auf die verschiedenen Fälle eingegangen und die notwendigen Lösungen dazu gesucht werden.

II. KAPITEL

Das Bedürfnis der internationalen Ausübung der Accountantspraxis

Wie oben angedeutet, ergibt sich die Frage der Internationalität

²⁾ Über das Bücherrevisionswesen in den verschiedenen Ländern siehe A. Schmid, Wien, Die Bücher- und Bilanzrevision und das Institut der Bücherrevisoren 2. Aufl. Leipzig 1922. Ferner z.B. Gerstner, Revisionstechnik 3. Auflage Berlin 1922; Beigel, Lehrbuch der Buchführung und Bilanzrevision, Dresden; Stern Buchhaltungslexikon 2. Aufl. Wien. Da sich die Verhältnisse aber vielfach geändert haben, sind diese Darstellungen oft unzutreffend. Für die geschichtliche Darstellung kommen in Betracht: Arthur H. Woolf, A short History of Accountants and Accountancy 1912 und Richard Brown, A History of Accounting and Accountancy 1905.

³⁾ Hirai, Der Weg zur Internationalität des Accountantswesens, Accountancy 21. Jahrg. No. 231 Amsterdam Sept. 1923 und auch in der Zeitschrift für Handelswissenschaft und Handelspraxis, Stuttgart 16. Jahrg. Heft 9, Dez. 1923. Hier ist in Form eines Berichtes nur eines der verschiedenen Themen behandelt und nur eine Art der Lösung mitgeteilt.